

Rapport Tommie

Yvonne Keuls

Rapport Tommie

Ambo | Anthos
Amsterdam

Dit boek verscheen eerder bij uitgeverij Ambo onder de titel
Annie Berber en het verdriet van een tedere crimineel (eerste druk 1985)

ISBN 978 90 263 2877 0

© 1985, 2014 Yvonne Keuls

Herziene editie, dertigste druk

© Nawoord Rudie Kagie

Omslagontwerp Marry van Baar

Omslagillustratie © DNY59 / E+ / Getty Images

Foto auteur © Arthur Vriend / Hollandse Hoogte

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

Dit boek draag ik op aan:

Jantje, Peter, Daniël,
Leo, Hendik, Michaël,

en aan de vrouw
die deze jongens opvangt:

Zuster Van der Mast

De arts is als arts, de rechter als rechter altijd méér schuldig dan anderen. De accountant of de notaris die fraudeert, de politiemans die steelt, de wetenschapsbeoefenaar die plagiaat pleegt en de officier die naar de vijand overloopt – ze weten allemaal beter dan anderen de weg, maar ze kunnen ook weten dat juist daarom voor hún vergrijp geen excuus bestaat.

‘Noblesse oblige’ van J.A.A. van Doorn in *NRC Handelsblad*,
20 september 1985

Inleiding

De uitgever vroeg mij om bij deze nieuwe uitgave van het boek, dat eerder verscheen onder de titel *Annie Berber en het verdriet van een tedere crimineel*, een woord vooraf te schrijven waarin ik vertel wat er rondom het verschijnen van deze roman allemaal is gebeurd.

In het Jan Rap Opvanghuis begeleidde ik in 1973 en 1974 een aantal jongens die mij, geheel los van elkaar, hun trieste levensgeschiedenis vertelden. Ze hadden hun jeugd doorgebracht in kindertehuizen en observatietehuizen en waren daar volgens eigen zeggen misbruikt door groepsleiders en oudere medebewoners. Zelfs de kinderrechter, met wie ze inmiddels te maken hadden gekregen, had zijn oog op hen laten vallen, helaas echter met de bedoeling om zijn eigen pedofiele neigingen ruim baan te geven. Een van hen vertelde dat hij soms op zaterdag werd opgehaald door de chauffeur van de kinderrechter en naar het Paleis van Justitie werd gebracht. Daar gebeurde ‘van alles’ zei hij, maar hij wilde niet zeggen wat precies. In de loop der jaren groeiden de jongens uit van slachtoffertjes tot zelfbewuste jochies die zich in bovengenoemde tehuizen en in hun relatie met de kinderrechter een machtspositie hadden veroverd. Zij verkochten hun seksuele diensten voor steeds meer geld en wanneer daar problemen door ontstonden, dreigden ze regelmatig ‘alles naar buiten te brengen’. Chanteren werd voor hen een aantrekkelijke levenswijze. Natuurlijk was ik geschokt door de mededeling dat een kinderrechter tot hun clientèle behoorde, maar toen mij duidelijk werd

dat die kinderrechter niemand minder was dan de Haagse kinder-
rechter mr. R. was ik verbijsterd. Deze man zat in het bestuur van
het Jan Rap Opvanghuis waar ik als staflid werkte. Ik kende hem
als een gevoelig, betrokken mens. Hij zette zich volledig in voor
de opvang, psychische steun en resocialisering van jongeren die
om welke reden dan ook tussen wal en schip terecht waren geko-
men. Met deze man stond ik op vriendschappelijke voet; ik had
bijna dagelijks met hem te maken. De verhalen van de jongens
kon, of wilde, ik niet geloven. Toen ik uiteindelijk toch de moed
kon opbrengen om mr. R. met de verhalen te confronteren, was
ik makkelijk door hem te overtuigen. Deze jongens waren crimi-
neeltjes, ze waren gewend te liegen en te bedriegen en mensen in
een kwaad daglicht te plaatsen. 'Ik ben toch een aimabel man,' zei
hij – en dat moest ik inderdaad toegeven – 'ik heb ze moeten straf-
fen voor diverse vergrijpen en daarom nemen ze wraak op mij
door zulke verhalen te vertellen.' Ik behield mijn twijfel, maar de
betreffende jongens verlieten ons opvanghuis en daarmee verloor
ik de directe aanleiding om de zaak verder te onderzoeken.

Het opvanghuis ging ter ziele, door wanbeleid van diverse ge-
meentelijke instanties, maar helaas ook door toedoen van de be-
vlogen maar vaak ondeskundige medewerkers. Mijn frustraties
hierover heb ik kunnen omzetten in het boek *Jan Rap en z'n maat* en
vervolgens in de gelijknamige toneelproductie (1977). Deze trok
een jong publiek waardoor ik in aanraking kwam met een groot
aantal jongeren die in de problemen waren gekomen door het ge-
bruik van drugs. In de jaren die volgden hield ik mij met hen bezig
en al spoedig ook met hun ouders, voor wie ik gespreksgroepen
oprichtte. Dat bracht mij tot het schrijven van mijn boek *De moeder
van David S.* (1980). Van het een kwam het ander. Het Prostitutie
Begeleidingsteam van de Rotterdamse politie vroeg mij of ik mijn
ervaring wilde inzetten voor een vijftigtal zeer jonge heroïne-
hoertjes. Zij waren moeilijk te bereiken door de reguliere hulp-
verlening en de politie hoopte met mij een andere benadering te

kunnen toepassen. Anderhalf jaar hield ik me, voornamelijk 's nachts, intensief met de meisjes bezig. Een enkele maal leidde dat tot een positieve ontwikkeling, maar de meesten van de groep zag ik toch verder afglijden en ten slotte geheel in de vernieling of uit het zicht verdwijnen. Intussen schreef ik overdag mijn boek *Het verrotte leven van Floortje Bloem* (1982). Aan de hand van het fictieve leven van het heroïnehoertje Floortje Bloem kon ik laten zien hoe het de hele groep verging.

Nog voor het boek uitkwam, werd ik opgebeld door Peter, een verlaafde jongen, die zich prostitueerde om aan het geld voor zijn drugs te komen. Met vrienden hing hij rond op het station van Utrecht, maar oorspronkelijk kwamen de jongens uit Den Haag. Peter had gehoord van mijn bemoeienis met de Rotterdamse heroïnehoertjes en vroeg zich af waarom ik me uitsluitend voor meisjes inzette. Zijn leven was 'interessanter', zat 'veel gecompliceerder' in elkaar, onder andere doordat hij invloedrijke klanten had. Ja, hij had zelfs een 'relatie' met een kinderrechter. Deze had hem een paar maal met de dienstauto door zijn chauffeur laten ophalen uit zijn tehuis. Hij werd dan afgeleverd op het Paleis van Justitie en dat gebeurde op zaterdag. Ik spitste mijn oren.

Deze Peter kreeg ik regelmatig aan de telefoon. Hij gaf blijk van een maatschappelijke interesse en kon zich uitstekend uitdrukken. Hij begon me te intrigeren. Ten slotte sprak ik met hem af op zijn standplaats op het station. Ik had meteen goed contact met hem en later ook met een paar van zijn vrienden. Hun levens liepen parallel. Ze vertelden mij dat hun carrière was begonnen in de kindertehuizen. Ze verkochten zich daar aan de oudere bewoners, maar ook de groepsleiders maakten graag gebruik van hun diensten en hadden daar wel het een en ander voor over: geld, extra verlof of een gunstige beoordeling in de vele rapporten. Vooral dat laatste bleek een favoriete beloning te zijn en dat had te maken met de schrijnende verzamelwoede van de jongens. Ze toonden elkaar met trots de hoeveelheid gescoorde rapporten. (Ze hadden

ze zelfs bij zich op het station.) Het was het tastbare bewijs van hun bestaan. Er werd tijd aan hen besteed. Dus waren ze iemand. Ik besloot me te gaan verdiepen in het wel en wee van deze ‘jonge, mannelijke heroïneprostitués’, zoals ze inmiddels door de politie genoemd werden. Om welke reden dan ook waren ze ooit uit het nest gevallen en ondergebracht in een kindertehuis. Voor ieder kind geldt dat hij behoefte heeft aan een testbeeld. Ouders, grootouders, familie, de crèche, de straat en de school maken deel uit van dat testbeeld. Er mogen best wat verschuivingen in plaatsvinden, het blokje paars mag van uiterst rechts wel naar het midden, groen mag van onder een paar treetjes naar boven; zolang het herkenbaar blijft, zal het kind aan het nieuwe plaatje gaan wennen. Wat gebeurt er nu met zo’n ‘uit-het-nest-valler’? Zo’n kind wordt uit zijn vertrouwde omgeving gehaald en kan tegelijkertijd niet meer op zijn testbeeld afstemmen. Ouders en andere familieleden worden vervangen door groepsleiders en andere verzorgers en deze zijn inwisselbaar, ze kunnen worden overgeplaatst en vervangen en dat gebeurt vaak al na drie maanden. Het testbeeld wordt een chaos en daarmee wordt elk houvast hun ontnomen. Van de jongens die ik op het station ontmoette, kan worden gezegd dat ze in hun kindertehuis zijn opgeleid tot een volleeerde hoer. Na hun tehuisperiode stonden de seksclubs voor hen open en van daaruit was de stap naar de drugs niet meer tegen te houden.

Twee van de jongens vertelden me dat ze net als Peter seksuele relaties onderhielden met de kinderrechtter aan wiens zorg ze indertijd waren toevertrouwd. Officieel hadden ze niets meer met hem te maken, maar de eenmaal aangegane – lucratieve – relatie was niet verbroken. Vanaf dat moment ging ik serieus verbanden leggen met de verhalen die ik bijna tien jaar tevoren in het opvanghuis te horen had gekregen en die ik als ongeloofwaardig terzijde had geschoven. Ik begreep dat het om dezelfde kinderrechtter ging, mr. R. Het liet me niet meer los. Ik besloot op onderzoek

uit te gaan, ging praten met mijn collega's uit mijn Jan Raptijd, met de jongens van toen – twee van hen kon ik achterhalen – en hield diepgaande gesprekken met de stationjongens. De verhalen van alle jongens kwamen overeen. Ik kan ze maar beter vertalen in mijn eigen woorden: Seksuele diensten van de jongens werden door mr. R. geïncasseerd in ruil voor bescherming, kwijtschelding van straf, autoritten, verwennerij in motels, diners in chique restaurants, geld waarvoor drugs en dure kleren gekocht konden worden. Het werd me duidelijk dat de man zelf misschien wel het grootste slachtoffer was. De jongens manipuleerden en chanteerden hem, ze stelden steeds hogere eisen, waaraan hij nauwelijks meer kon voldoen.

Ik nam contact op met de president van de Haagse rechtbank en de hoofdofficier van justitie, en vroeg hun aandacht voor deze ernstige zaak. Op z'n minst verwachtte ik dat ze me zouden bedanken voor mijn alertheid en dat ze vervolgens zouden ingrijpen. Tot mijn verbazing zeiden ze mij dat een en ander hun reeds ter ore was gekomen, maar ja, dat waren geruchten en zelfs indien ze waar zouden zijn, dan viel er niets te bewijzen want zulke dingen gebeurden altijd achter gesloten deuren. 'Als mijn buurman dit flikt,' zei ik, 'dan gebeurt dat waarschijnlijk ook achter gesloten deuren, maar dan zorgt u wél dat u het kan bewijzen. Bovendien hebben we het hier over een ambtsmisdrijf.'

Dat laatste mocht ik uitleggen. Ik wond er geen doekjes om. 'Van een kinderrechter mag je verwachten dat hij zich inzet voor het geestelijk en lichamelijk welzijn van het kind,' zei ik. 'Hij moet meebouwen aan zijn vrije ontplooiing. Seksuele contacten, min of meer opgedrongen door de magistraat, kan ik niet in dit rijtje onderbrengen. De betreffende pupil kan het zich niet veroorloven ermee op te houden, omdat het consequenties kan hebben. Als de contacten bovendien plaatsvinden onder kantooruren ben ik van mening dat ze vallen onder het hoofdstuk ambtsmisdrijf. Een goed burger behoort daarvan aangifte te doen.'

‘Ach mevrouw,’ werd mij geantwoord, ‘gaat u vooral door met het schrijven van uw aardige boekjes, maar laat deze zaak aan ons over.’

Natuurlijk liet ik deze zaak niet aan de heren over. Ze zouden hem toedekken met de toga der liefde. Verbetener dan voorheen ging ik verder met mijn onderzoek. Ik bezocht de kindertehuizen die mij door de jongens waren genoemd en het lukte mij om contact te krijgen met enkele medewerkers die zich de betreffende jongens en hun activiteiten (ook met de kinderrechtster) nog goed konden herinneren. Sommigen zagen mij als een gevaar en hielden de boot af, maar een paar (ex-)groepsleiders waren duidelijk opgelucht omdat ze openheid van zaken konden geven. Dat leidde tot confronterende gesprekken. De hoeveelheid aantekeningen die ik omtrent ‘de zaak’ maakte, groeide, evenals de stapel tapes waarop ik alle gesprekken had vastgelegd. Het moment brak aan dat ik mij zeker genoeg voelde om de jongens voor te stellen gezamenlijk naar de politie Den Haag te gaan om een aanklacht in te dienen tegen de Haagse kinderrechtster. Ik kreeg geen respons. Ze durfden niet. Twee jongens waren nog minderjarig, van hen begreep ik dat wel, want je moet van goeden huize komen om een aanklacht in te dienen tegen de rechtster van wiens opinie jij afhankelijk bent. Wat zijn daar de gevolgen van? Represaillemaatregelen zijn niet ondenkbaar. Uiteindelijk was Peter toch bereid om met mij mee te gaan. Hij was al ‘oud’ zei hij, (22 jaar!) en ‘z’n eigen baas’ en hij wou ‘kappen met z’n leven, schoon schip maken’. We gingen op pad en onderweg liet hij me beloven dat ik hem niet in de steek zou laten wanneer hij door de politie niet geloofd zou worden. Ik stelde hem gerust, we hadden voldoende bewijzen, ik had mijn aantekeningen en ik had alle tapes. ‘En als ze me tóch niet geloven?’ vroeg hij. ‘Dan breng ik het naar buiten, dan verwerk ik het in een boek. Dat wordt dan mijn vierde boek dat over sociale misstanden gaat.’

We werden gehoord door commissaris C., die de zaak als zeer

ernstig bestempelde en een rapport liet opmaken. Peter werd door hem bedankt en geprezen voor zijn moed. Hij voelde zich hierdoor ontzettend opgelucht en erkend. Eindelijk kon hij zich losmaken uit een relatie die hem benauwde. Nu gaat alles rollen, dachten we, nu begint er een officieel onderzoek. De volgende dag werd ik al opgebeld door commissaris C. De zaak was in handen gelegd van de Rijksrecherche, zei hij. Uit zijn toon maakte ik op dat het hem speet dat hij van de zaak was af gehaald. Vervolgens wees mr. W.J.M. Berger, procureur-generaal bij de Hoge Raad, de arrondissementsrechtbank in Rotterdam aan om uit te maken of al dan niet tot vervolging zou worden overgegaan. (Om alle schijn van partijdigheid te vermijden werd besloten om niet de hoofdofficier van justitie in Den Haag met het onderzoek te belasten.)

Lange tijd hoorden we niets. Toen werd ik opgebeld en werd mij medegedeeld dat de hoofdofficier van justitie in Rotterdam de zaak had geseponeerd 'omdat het maatschappelijk belang ernstig zou worden geschaad wanneer de affaire in de openbaarheid zou komen'. Er zou niet tot vervolging worden overgegaan, want de kinderrechter had zich bereid verklaard om zich vrijwillig onder psychiatrische behandeling te stellen en op 62-jarige leeftijd zijn ontslag aan te bieden 'wegens totale overspanning'.

Aan mij de moeilijke taak om aan Peter te vertellen dat en waarom de zaak geseponeerd was. Toen hij hoorde dat een van de redenen was 'dat de kinderrechter zich vrijwillig onder psychiatrische behandeling zou stellen, zodat hij niet vervolgd hoefde te worden', bracht hij zijn verbijstering glashelder onder woorden. 'Maar dat is met twee maten meten,' zei hij. 'Als ik iets gedaan heb, dan slepen ze me gewoon de rechtszaal in. Mijn psychiatrische rapport wordt door de rechter bekeken om de hoogte van mijn straf te bepalen. Maar bij de kinderrechter gaat het net omgekeerd. Zijn psychiatrische rapport zorgt ervoor dat er geen rechter aan te pas hoeft te komen, dus ook geen straf. Maar dat is nog gevaarlijk ook! Ik bedoel, als je op advies van een psychiater behan-

deld kunt worden in plaats van vervolgd, dan zou je dus ook op advies van een psychiater vervolgd kunnen worden in plaats van behandeld. Straks bepaalt de psychiater nog hoe lang iemand moet zitten, dan hebben we helemaal geen rechter meer nodig. Het recht in handen van de psychiater. Dat deden ze in Rusland toch ook...'

Dat deden ze in Rusland toch ook...

Een boek, mijn belofte aan Peter. Het werd tijd voor een boek. Maar ik was al bezig met een boek over de krakersbeweging, dat boek wilde ik eerst afmaken. Maar nu kwam dit ertussen.

Na overleg met mijn goede vrienden Hella Haasse en Jan van Lelyveld, rechter bij de Haagse rechtbank, besloot ik het onderwerp slechts als een van de verhaallijnen in mijn nieuwste roman te verwerken, de krakersbeweging zou het hoofdonderwerp blijven.

Er brak voor mij een zware tijd aan. Ik bleef de contacten met de betreffende jongens onderhouden. Ik wilde door middel van gesprekken zoveel mogelijk informatie krijgen die ik kon gebruiken bij het schrijven van mijn boek. Intussen was ook mijn boek *Het verrotte leven van Floortje Bloem* uitgekomen en werd ik ingezet voor een publiciteitscampagne en lezingen op scholen, maar ook voor een ideëel doel: opvang en behandeling van minderjarige heroïnehoertjes, voor wie tot dat moment geen voorzieningen waren. Het schrijven aan mijn 'krakersboek' – en het selecteren van het materiaal daarvoor – schoof ik op tot de nachtelijke uurtjes. Pas in 1984 kon ik mij fulltime met dat boek bezighouden. In juni 1985 kreeg ik de drukproef in handen en ik stuurde hem meteen door naar Hella en Jan die ondertussen naar Frankrijk waren verhuisd. In een begeleidend briefje vroeg ik aan Hella of zij bereid was te zijner tijd het eerste exemplaar aan mij te overhandigen.

Dagen later kreeg ik de uitnodiging hen in Frankrijk te komen opzoeken en daar kreeg ik te horen dat Hella zich niet openlijk

achter de inhoud van dit boek wilde stellen.

Rudie Kagie publiceerde op 4 september 1985 een paginagroot interview met mij in *Vrij Nederland* waarin uitgebreid werd ingegaan op mijn boek en 'de affaire kinderrechtter'. Alle krantenjongens sprongen erbovenop, de volgende dag was de zaak voorpaginanieuws. Bij Justitie sloeg de paniek toe. Men begon daar meteen te ontkennen toen de kranten om een reactie vroegen. Mr. J.J.H. Suyver, voormalig officier van justitie in Den Haag, verklaarde niets te weten over een pedofiele kinderrechtter. 'Of het zou de pedofiele kinderrechtter uit de zaak Koos H. moeten zijn,' zei hij. Aha, er zijn er dus twee, dacht ik en ik maakte meteen een aantekening. Mr. Suyver werd teruggefloten, hij had kennelijk te veel gezegd. Er kwam een andere woordvoerder, officier van justitie mr. De Wit, die de volgende dag moest toegeven dat er wel dege-lijk een kinderrechtter was die pedofiele contacten onderhield met jonge delinquenten. Ook mr. Berger liet van zich horen. In de *Volkskrant* stond zijn reactie. 'Die zaak is bijna verjaard,' zei hij, 'die roman van Keuls is een trap na.' Hierop werd direct gereageerd door Piet Grijs in het VPRO-programma *Welingelichte Kringen*. 'De zaak is verjaard, of hij is niet verjaard,' zei hij. 'Als het zo is dat bijna verjaard ook al verjaard betekent, dan moet je de verjaringsgrenzen inkorten. Ergens moet een grens zijn. Het is natuurlijk belachelijk als je van een zaak zegt: hij is bijna verjaard.' De volgende dag riep mr. Berger in een interview: 'De zaak is níét verjaard.' In datzelfde interview beweerde hij 'dat een pedofiele bakker in een analoog geval op dezelfde wijze behandeld zou worden als de kinderrechtter'. Dat is natuurlijk niet juist, want die bakker kan onmogelijk in een vergelijkbare positie verkeren, die bakker is verantwoordelijk voor volkorenbrood en kadetjes en niet voor jonge mensen die onder zijn gezag geplaatst zijn.

Ook dr. E. Brongersma, voormalig Eerste Kamerlid en deskundige op het gebied van pedofilie, werd in dat interview aan het woord gelaten over de mogelijke schade die sommige pupillen

van de kinderrechter aan een intieme relatie met hem hebben overgehouden. 'In een situatie van kinderrechter tot pupil, is dat machtsmisbruik,' zei hij. 'Kinderen zijn in zo'n situatie in hoge mate van zo iemand afhankelijk. Ze zijn niet vrij om zelf zo'n relatie aan te gaan of te verbreken. Mij lijkt dat zeer frustrerend.' Eigenlijk kreeg iedereen de kans om in de krant z'n zegje te doen. Iedereen, behalve ik. Na het op 4 september gepubliceerde interview in *Vrij Nederland* van Rudie Kagie, gaf geen enkele krant mij de gelegenheid om de aantijgingen aan mijn adres te weerleggen. De journalistieke code 'hoor en wederhoor' werd met voeten getreden. Wel werd ik regelmatig uitgenodigd om lezingen te houden, onder andere door de Juridische Faculteit Groningen. Het onderwerp van die lezing was: De positie van de kinderrechter. Zijn machtspositie, die het mogelijk maakte dat zulke excessen konden plaatsvinden. Maar ook zijn chanteerbare positie, want de kinderrechter was – in die tijd – een man met drie petten op. Hij was niet alleen rechter en uitvoerder van de maatregelen die hij oplegde, hij was ook hulpverlener, voor sommigen was hij De Grote Vader. Zodoende beschikte hij over een hoeveelheid bevoegdheden die in die combinatie nergens in het strafrecht voorkomt.

Van de jonge garde op Justitie heb ik veel reacties gekregen. Brieven, telefoontjes. Men was geschokt door de onfrisse manier waarop de zaak was behandeld en wenste me sterkte op 'mijn eenzame post'. Maar de ouderen op Justitie zijn als één man opgestaan om de magistraat te verdedigen. Geen van hen heeft zich afgevraagd hoe het nu met de jongens verder moest gaan. Gelukkig zochten enkele vertrouwensartsen contact met mij en hebben zij hulp kunnen bieden.

Ook de procureur-generaal bij de Hoge Raad der Nederlanden vroeg zich in een interview namens de staat niets af, behalve of ik niet debiel was. 'De schrijfster wist zeer goed wat de achtergronden waren, ze is toch niet debiel? Als ze iets naar buiten had willen

brengen, had ze dat op een zakelijke manier kunnen doen. Het is niet fair om de kinderrechtster na drie jaar nog in opspraak te brengen. Vooral de manier waarop ze dat doet: het boek is in romanvorm geschreven, waar eigenlijk niet tegen op te treden is.' (De procureur-generaal ging gemakshalve voorbij aan het feit dat mijn officiële aanklacht bij de politie een zakelijke aangelegenheid was.)

G.A. de Kok, toenmalig hoofdredacteur van de *Haagsche Courant*, antwoordde Berger in zijn redactioneel commentaar zeer helder en positie kiesend: 'Als men deze zinnen goed leest, kan men alleen maar constateren dat de procureur-generaal het eigenlijk vervelend vindt dat mevrouw Keuls niet wegens smaad kan worden vervolgd. Wordt daarmee de zaak niet omgekeerd?'

De aantijgingen aan mijn adres gingen door. Nog steeds was geen enkele krant bereid om mij aan het woord te laten, kennelijk waren de contacten met de gezagsdragers voor hen belangrijker. Toch kreeg ik steun uit onverwachte hoeken. Het begon met *Brandpunt* (actualiteitenprogramma van de KRO) dat een item aan de zaak wijdde, gezien vanuit het standpunt van de jongens en mij. Er werd scherp uiteengezet hoe Justitie met mijn aanklacht was omgegaan. Mr. Pieter Herman Bakker Schut (die ik alleen van naam kende, omdat hij de advocaat was van de Rote Armee Fraktion) reageerde op de *Brandpunt*uitzending. Hij voorzag dat ik problemen zou krijgen. Ik was te lastig voor die heren. Hij gaf me zijn telefoonnummer voor het geval dat ik hem nodig had.

Een maand later (eind oktober 1985) belde hij me weer, nu over een andere zaak. De kraker Hans Kok was dood aangetroffen in een politiecel. Ik had een boek over krakers geschreven en hij vroeg of ik samen met hem en politica Andrée van Es de politiecellen in Amsterdam wilde controleren. Na deze activiteit bleef het contact tussen Bakker Schut en mij bestaan. Hij stond mij regelmatig bij met adviezen.

In november meldde Tony van Verre (VARA) zich bij mij. Hij wilde een lang radio-interview (zes delen van drie kwartier) met mij maken, dat zou passen in een zondagmorgenreeks die goed werd beluisterd. Het interview kreeg de titel mee: 'De arrogantie van de macht' en is later onder die titel ook in boekvorm uitgegeven. Als reactie hierop werd ik opgebeld door professor mr. dr. Huib Drion, met wie ik later een lang, verhelderend gesprek had. Hij vertelde mij dat hij de Huizingalezing zou gaan houden (in 1986 hield hij de lezing in Leiden, titel: Eliteproblemen) en dat hij zich zeker zou laten inspireren door wat mij was overkomen. In zijn lezing wilde hij benadrukken dat wij de macht in handen hebben gegeven aan de elite maar dat wij verzuimd hebben de controle op hun handelen in eigen handen te houden.

Het VARA-interview was er de oorzaak van dat ik bezoek kreeg van een aantal jongens uit Nijmegen (in gezelschap van een journalist van *de Gelderlander*). Ze waren ondergebracht in 'Begeleid Wonen' panden en vielen onder gezag van de Nijmeegse kinderrechter, mr. Van der V. De jongens vertelden mij dat zij zich in een soortgelijke situatie bevonden als de Haagse jongens over wie ik mijn boek had geschreven. Door de pedofiele relatie die mr. Van der V. al jaren met hen had, bezat hij macht over hen en omgekeerd werd hij in toenemende mate door de jongens gechanteerd. Zij waren eraan toe om zich van hem los te maken. Ze wilden ook een aanklacht indienen bij de politie en vroegen mij welke stappen ze het beste konden nemen om er zeker van te zijn dat hun zaak niet werd geseponeerd. Ik raadde hun aan niet de fout te maken die ik had gemaakt, namelijk: met één jongen een aanklacht indienen. 'Jullie zijn met z'n elven,' zei ik, 'dien elf aanklachten in en zoek voor elke aanklacht de publiciteit.' Het bleek inderdaad de juiste methode te zijn, de elf aanklachten konden niet genegeerd worden. De zaak van mr. Van der V. werd in Groningen door de rechtbank behandeld. Mr. Van der V. werd veroordeeld, maar de toenmalige burgemeester van Nijmegen, met wie Van der V.

goed bevriend was, wist Van der V. behulpzaam te zijn bij een snel vertrek naar Portugal. Hoe dan ook, deze kinderrechter werd wel veroordeeld, hoewel zijn slachtoffers geen van allen hulp, laat staan een schadevergoeding hebben gekregen.

Op de volgende pagina vindt u de brief die Jan van Lelyveld indertijd stuurde naar de procureur-generaal bij de Hoge Raad omdat hij vond dat ik door hem onheus behandeld was. Aan Hella had ik beloofd deze brief pas na haar dood in de openbaarheid te brengen.

Aan de laatste zin van Jan van Lelyveld zou ik willen toevoegen:

Door de eeuwen heen hebben we literaire aanklagers gehad, schrijvers, die hun maatschappelijke afkeuring verwoord hebben in hun romans, gedichten en toneelwerken – zie Dickens, Böll, Zola, Multatuli en Brecht. Het is een uitstekende manier gebleken om de staat te controleren en te corrigeren.

Aan de Procureur-Generaal bij de Hoge Raad,

te

's-Gravenhage.

Edelhoogachtbare Heer,

Dit weekend las ik in De Volkskrant dd.5 september j.l. dat U, naar aanleiding van een interview met de schrijfster Yvonne Keuls in Vrij Nederland, haar het verwijt maakte dat zij meer dan een decennium na dato de aandacht vestigende op de zaak van Mr.T.R." (zoals deze in een krant werd genoemd), "niet fair" handelde, betrokkene "een trap na gaf". Dit lijkt mij niet rechtvaardig. De omstandigheid dat rechtvaardigheid tot de kroondommen van de PG HR behoort, bracht mij tot dit schrijven.

Het is voor buitenstaanders moeilijk te begrijpen dat een ernstige zedenzaak niet voor de rechtbank komt. Daardoor wordt de indruk gewekt van "wegwerken". Alleen insiders weten dat seponering in een dergelijke kwestie omstreeks tien jaar na dato niet ongebruikelijk is, geen specimen van "de doofpot".

Maar merkwaardig is dat een kwestie als deze niet eerder (met terugtreden van Mr. R.) in interne kring is afgehandeld.

Zelf tot 1 oktober 1981 rechter in de Haagse rechtbank, werd ik omstreeks 1978/79 door de buitenwacht verrast met de mededeling dat R. op zaterdag of zondagen in het Paleis van Justitie in Den Haag aan zijn zorgen (als kinderrechtter) toevertrouwde minderjarigen met een stok of zweep "afranselde". De heer W. van der Linde, toen verbonden aan Tros Aktua, zou daarvan destijds, naar mij werd gezegd, een "item" hebben willen maken. Hij heeft daarvan afgezien. Ik bracht één en ander ter sprake bij Blaauw en Rosingh, en uit opmerkingen van Rosingh begreep ik dat in één geval een zo bejegende minderjarige, lid van de familie D., in de week daarna een tot zijn kennisgeving behorende homofiele minderjarige in een hotelkamer in Leewarden om het leven bracht. Een ernstige zaak. Een juridisch-causale relatie is niet aantoonbaar, maar een psychologisch verband is onmiskenbaar. Volgens neder-